

BEVEZETŐ

Semmilyen tudományterületet sem lehet könyvtár nélkül művelni, legyen szó természet- vagy bölcsészettudományról, a könyvtár tradicionálisan összeköti a különböző tudományterületek kutatóit. Néhány évtizeddel ezelőtt ez a tézis megkérdőjelezhetetlen volt. A tanuláshoz szükséges információk könyvekben, folyóiratokban, azaz papíralapú dokumentumokban voltak hozzáférhetőek, melyeknek elsődleges őrzőhelye a könyvtár, amely egyúttal a tanulás helyszínéül, közösségi térként is működött. Vegyész-ként magam is sok időt töltöttem könyvtárban. Emlékszem, amikor vastag kötetekben kerestük azokat az információkat, melyek alapján eldönthettük, hogy belekezdjünk-e egyáltalán valamely kutatásba. Sok időt töltöttem az Egyetemi Könyvtár épületében is, mivel annak olvasóterme ideális helyszínt biztosított mind az egyéni, mind a csoportos tanuláshoz, felkészüléshez.

Érdekes kérdés, hogy a mai változó világban a könyvtárak szerepe hogyan alakul át. Az olvasótermek, mint a tanulás helyszínei továbbra is fontos szerepet játszanak. Az egyetemi könyvtárhasználati statisztikák azt mutatják, hogy a hallgatók továbbra is előszeretettel töltik itt az idejüket vizsgaidőszakban. Az egyik fontos funkció, azaz a közösségi tér funkciója tehát továbbra is fennáll. A másik kiemelt funkció, az információhoz való hozzáférés biztosítása azonban kétségtelenül átalakulóban van. Újra saját példámat kell felhoznom: amióta a kutatáshoz szükséges folyóiratok, könyvek online elérhetőek, ritkán járok könyvtárba. Nem hiszem, hogy ezzel egyedül lennék: kényelmesebb a saját számítógépünket használva, az internet segítségével hozzáférni a szükséges információkhoz.

Ezzel eljutunk a könyvtár egyik legfontosabb új funkciójához, az online adatbázisok kezeléséhez és az azokhoz való hozzáférés biztosításához. Nyilván a régi kötetek az online világban is megmaradnak, azokat mindig lehet lapozgatni, használni. Az ezekhez való hozzáférés biztosítása – különösen a bölcsészettudományok terén – továbbra is elengedhetetlen. Az információs társadalom igényei azonban kétségtelenül átalakítják a könyvtárakat, következésképpen a könyvtártudományt. Az információhoz továbbra is hozzá kell férni, azt tudományos és gyakorlati szempontokat egyaránt mérlegelve kezelni kell. Kíváncsian várom, hogy a könyvtártudomány hogyan fog megfelelni az új kihívásoknak és hogy a jövő könyvtára hogyan fog kinézni. Hogyan alakul át a papíralapú információgondozás digitális információk gondozásává a könyvtár közösségi szerepének megőrzésével.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem továbbra is kiemelt szerepet szán könyvtárainak, s bízom benne, hogy ezek digitális átalakulása mintául szolgálhat a hazai felsőoktatás számára. Ehhez nagy szükség van a közös gondolkozásra, amelyre az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézete, valamint Könyvtártudományi Doktori Programja által szervezett Valóságos könyvtár – könyvtári valóság konferenciasorozat

SZALAY PÉTER

egyedülálló alkalmat biztosít. Kívánom, hogy e kötet olvasói számos, a könyvtárak változó világbeli szerepével kapcsolatban feltett kérdésükre választ kapjanak az itt megjelenő tanulmányok elolvasása után.

Budapest, 2016 szeptembere

Szalay Péter
Eötvös Loránd Tudományegyetem, tudományos ügyek rektorhelyettese